

Mészáros Sándor

JOSIP BROZ TITO: AZ ÁLTALÁNOS HONVÉDELEM ÉS A NEMZETI ÖNVÉDELEM

(Forum, Újvidék, 1980.)

Josip Broz Titónak az ősznépi honvédelem és a társadalmi önvédelem témaköréből íródott legfontosabb műveinek újabb kötetét rendezték sajtó alá az Egyesült Jugoszláv Kiadók, amelynek vajdasági tagja az újvidéki Szerb Matica. A Tihomir Stanojević szerkesztette kötet tavaly került a szerbhorvát és a magyar olvasóközönség elé.

A kötet szerkesztősége a megfelelő társadalmi tényezőkkel folytatott tanácskozások után döntötte el, hogy a társadalmi önvédelem témakörébe tartozó Tito-művek közül ad válogatást. Az említett témakör ugyanis igen tág, az idetartozó kérdések nagy része pedig nem vesztett társadalmi jelentőségéből és idejét sem múlta. Ilyen formán a kötetben megjelentetett 103 munka 1934 és 1978 között, tehát négy és fél évtizedet felölelő időszakban íródott. A válogatás három fő forrása: Tito összegyűjtött műveinek első tíz (az 1942 júniusáig kelt cikkeit tartalmazó kötete) az Újabbkori Intézet kiadása, a Katonai Kiadó Intézetnek Tito 1941 és 1977 között keletkezett hadászati műveiből kiadott öt kötete, s végül a Borba Tito 1978. évi beszédei című kiadványa. A szerkesztőség a válogatásban — mint a kiadvány utószavában is olvashatjuk — főleg arra törekedett, hogy a széles körű olvasóközönséggel megismertesse Tito alkotómunkájának lényegét, gazdagságát, eredetiségét és időszerűségét. ősznépi honvédelmünk és társadalmi önvédelmünk elméletéhez és gyakorlatához pl. továbbra is kimeríthetetlen forrásul szolgál. Meg kell említeni, hogy a magyar nyelvű kiadványban minden Tito-munka ismertetésének bevezetőjében feltüntették, hogy az említett tanulmány, beszéd vagy cikk, megjelent-e már magyar nyelven. Mivel Tito összegyűjtött műveinek első tíz kötete már magyar nyelven is megjelent, ezért az innen átvett munkák magyar szövege már ismeretes. A Katonai Kiadó Intézet kiadványából átvett munkák jó része azonban ebben a kötetben jelent meg először magyar nyelven.

A Borba Tito 1978. évi beszédei című kiadványában megjelent ismertetéseket, illetve beszédeket is annak idején közölte a Magyar Szó, tehát ezek a szövegek innen kerültek a kötetbe.

Időrendjét, de jórészt témakörét illetően is a kötet forrásanyaga három részre tagolódik: Az 1941. évi áprilisi háborút és a jugoszláv nemzetek és nemzetiségek népfelkelését előkészítő időszakra; a népfelszabadító háborúra és a háború utáni össznépi honvédelmet és társadalmi önvédelmet ismertető részre.

A háború előtti Tito-művek nemcsak a fasizmus genézisét és az egész emberiségét fenyegető veszélyét ismertetik, hanem a két háborús fél táborának imperialista jellegét is kidomborítják. Leplezetlenül feltárják tehát az angol—francia háborús politikát is, amelynek célja Jugoszláviát is bevonni a háborúba.

Ennek ellenére az ország semlegességének megőrzése és a háborús konfliktustól való távolmaradása a vezérgondolat. Nem szabad elfelejteni, ezek az írások még a szovjet—német meg nem támadási szerződés időszakában jelentek meg. Ezt megelőzően a nyugati hatalmak kétszínű külpolitikai játékot űztek, nem voltak hajlandók a Szovjetunióval katonai egyezményt kötni a fasiszta agressziós tervek elleni védelemről, mert titokban abban reménykedtek, hogy a fasiszta Németország a Szovjetuniót támadja meg. Ilyen körülmények között a Szovjetunió kénytelen volt meg nem támadási szerződést kötni Németországgal, amelynek egyrészt időnyerési rendeltetése volt. A háború, illetve az április 6-i támadás előtti írások, a pártnak és a népi erőknek, az ún. védelmi egységeknek a megszervezésére vonatkoznak, amelyeknek különleges feladata a fasizmus és a rezsimterror elleni harc. Megkülönböztetett figyelmet fordítanak a belső bomlasztó erők, az ötödik hadoszlopok romboló tevékenységére, amelyek a tengelyhatalmak számára igyekeznek kedvező belpolitikai légkört teremteni és az ország függetlenségének az aláásására töreksenek. Ezen írások közös alap gondolata a kül- és belpolitikai helyzet alapos felmérése után kijelölni a néptömegek számára az egyedüli helyes utat a nemzeti és szociális felszabadulás felé. Titónak a népfelszabadító harc időszakában kifejtett munkássága a katonapolitikai problémakörbe tartozik. Ugyanakkor mindezen problémák a harc politikai távlatainak, célkitűzéseinek és ezek megvalósításának keretében jelentkeznek. Az olvasó tehát hű képet kap a népfelszabadító harcról és a szocialista forradalomról. A háború legnehezebb feltételei között létrejött forradalmi fegyveres erők, a népfelszabadító háború és a forradalom egész stratégiája a szerző hadelméleti kiválóságát és hadvezetési képességeit igazolják. Össznépi honvédelmi koncepciónknak ma is ez a stratégia az alapja és forrása. A katonai és politikai stratégia alkalmazását a bonyolult tényezők is nehezítették, amelyek egyrészt a szövetségeseknek a népfelszabadító harchoz való kezdeti viszonyulásából származtak, másrészt pedig abból, hogy a megszállók és hazai csatlósai emberirtása közepette kellett kiépíteni a nemzeti és szociális felszabadulás társadalmi bázisát. A megszállók és hazai kiszolgálók műszaki és emberfölényével szemben eredeti hadvezetést kellett alkalmazni, amely aszerint változott, ahogyan az erőviszonyok, a népfelszabadító hadsereg számára kedvezőbbé váltak.

Titónak a háború utáni hadelméleti munkásságát ismertető, a kötetben megjelentetett művei a honvédelmi, illetve védelmi háború elméletének és gyakorlatának kiépítésére vonatkozó eredeti koncepcióját tartalmazzák. Ez a koncepció korunk fenyegetésekkel és politikai erőszakkal terhes légkörében az ország függetlensége ellen irányuló esetleges agresszió elhárítását tartja legmegfelelőbb védelmi formának. Ez a koncepció folytonosan új tartalommal bővül és az öngazgatású szocialista társadalom további kiépítésének, hazánk el nem kötelezett politikájának szilárd záloga. Tito elgondolásai és gyakorlati intézkedései népfelszabadító háborúnk és forradalmunk tapasztalatait tükrözik, számot vetve természetesen a megváltozott politikai és hadászati tényezőkkel. Kitér a második világháború utáni népfelszabadító mozgalmakra és függetlenségi harcokra is. Főleg a vietnámi nép harcával foglalkozik, amely más körülmények és feltételek között ugyan, de mégis a mi népfelszabadító harcunkat igazolta. Ha ugyanis egy nép egységes és minden áldozatra kész függetlenségének kivívása, illetve megvédése érdekében, akkor a hatalmas túlerő sem győzheti le.

Tito elvtárs eredeti hadelméleti és hadászati tanai elválaszthatatlanul összefonódnak egész munkásságával és alkotói tevékenységével; dialektikus egységet képeznek. A kötetbe bekerült munkák csak töredékét jelentik Tito alkotói tevékenységének, de mégis kifejezésre juttatják elméletének mélyreható téziseit a háborúról és forradalomról, szocialista társadalmunk védelméről. Ez az elmélet azonban túllépi országhatárunkat, mivel a világbékéért, az elnemkötelezettségért és általában az új nemzetközi viszonyokért folyó harc forrásául is szolgál. Érdeklődésének homlokterében természetesen a gyarmatrendszer széthullásával színre lépő új országok és nemzetek állnak. Ezek számára is utat mutat az imperializmus, illetve a neokolonializmus elleni harcban, és védelmük megszervezésében. Mindez pedig arra figyelmeztet, hogy a jelenkori kölcsönös függőségben álló világban a béke és biztonság nemcsak oszthatatlan, hanem egyenesen történelmi követelménye az emberiség további fejlődésének. Tito elméletének, művének és forradalmi munkásságának egyetemes értéke, hogy alapvető forrásmunkaként is hasznosítható. A jelen és a jövő nemzedékekre tehát újabb erőfeszítések várnak néhai elnökünk elképzeléseinek és útmutatásainak gyakorlati valóra váltásában.